

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 17 февруари 2021 г.
(OR. en)

6125/2/21
REV 2

LIMITE

EDUC 47
JEUN 14
SOC 75
EMPL 53
RECH 60
COMPET 100
TELECOM 61

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители
№ предх. док.:	6097/21
Относно:	Проект за резолюция на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.)

Приложено се изпраща на делегациите проект за резолюция на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.).

Проект за резолюция на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

КАТО ПРИПОМНЯ

- одобряването от Европейския съвет в Барселона през март 2002 г. на работната програма „Образование и обучение 2010“, установяването на нов цикъл със заключенията на Съвета от 12 май 2009 г. относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) и оценката в съвместния доклад на Съвета и Комисията от 2015 г. относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“), които заедно формираха и осигуриха приемственост за солидна рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението, основано на общи цели и насочено към осигуряване на подкрепа за подобряване на националните системи за образование и обучение чрез разработване на допълнителни инструменти на равнище ЕС, взаимно обучение и обмен на добри практики посредством отворения метод на координация,
- политическия контекст по този въпрос, както е изложен в приложение I,

и КАТО ОТЧИТА, че:

- в Римската декларация от март 2017 г. лидерите от ЕС обещаха да работят за постигане на Съюз, в който младите хора получават най-доброто образование и обучение и могат да учат и да намират работа навсякъде на континента,
- на социалната среща на върха в Гьотеборг през 2017 г. лидерите от ЕС провъзгласиха съвместно Европейския стълб на социалните права, който установява правото на достъп до качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот за всички като свой първи принцип, правото на навременна и съобразена с нуждите помощ за подобряване на перспективите за заетост или самостоятелна заетост, което включва обучението и преквалификацията, като четвърти принцип, както и правото на децата на достъпно ранно образование и грижи с добро качество и правото на децата от семейства в неравностойно положение на специални мерки за насърчаване на равните възможности като единадесети принцип,
- в заключенията на Европейския съвет от 14 декември 2017 г. се посочва, че образованието има решаващо значение за изграждането на приобщаващи и сплотени общества и за поддържането на европейската конкурентоспособност, с което образованието и обучението се поставят за първи път в центъра на европейската политическа програма,
- напредъка, постигнат по работната програма „Образование и обучение 2010“ и рамката „Образование и обучение 2020“, по-конкретно в подкрепа на националните реформи, като се отчита, че все още има значителни предизвикателства, за да може Европа да реализира амбициите, заложи в горепосочените прокламации,

- Комисията, заедно с държавите членки, започна действия за реализиране на визията за бъдещето на образованието и обучението чрез създаване на европейско пространство за образование¹, считано от 2018 г., на което Съветът отговори чрез приемането на заключенията на Съвета от 22 май 2018 г., озаглавени „Към визия за европейското образователно пространство“, и на резолюцията на Съвета от 8 ноември 2019 г. относно по-нататъшното развитие на европейското пространство за образование в подкрепа на ориентирани към бъдещето системи за образование и обучение,
- работата, осъществявана в рамките на процеса от Болоня, на която се даде допълнителен стимул с Министерското комюнике от Рим от ноември 2020 г., както и в рамките на процеса от Копенхаген, беше засилена наскоро и с Декларацията от Оснабрюк от ноември 2020 г.,
- в Годишната стратегия за устойчив растеж за 2021 г. се подчертава колко е важно да се гарантират равни възможности и приобщаващо образование, като се обръща специално внимание на групите в неравностойно положение и се инвестира в преквалификацията и повишаването на квалификацията,

ИЗТЪКВА, че:

- Образованието и обучението играят жизненоважна роля, когато става въпрос за изграждането на бъдещето на Европа във времена, изискващи нейното общество и икономика да станат по-сплотени, приобщаващи, цифрови, устойчиви, екологосъобразни и издръжливи, а гражданите да намерят лична реализация и благосъстояние, да бъдат подготвени да се адаптират и работят на променящия се пазар на труда и да се ангажират с активно и отговорно гражданско участие.
- Пандемията от COVID-19 оказва безпрецедентен натиск върху сектора на образованието и обучението и предизвика масово преминаване към дистанционно и смесено преподаване и обучение. Този преход създаде различни предизвикателства и възможности за системите и общностите за образование и обучение, като разкри въздействието на цифровото разделение и пропуските в свързаността в държавите членки, както и неравенствата между имотните групи и градските и селските райони, като същевременно постави на преден план потенциала на образованието и обучението за изграждане на устойчивост и насърчаване на устойчивия и приобщаващ растеж.

¹ COM(2017) 673 final

- Европейското пространство за образование ще даде възможност на учащите да продължат своето образование на различни етапи от живота и да търсят работа в целия ЕС, а държавите членки и заинтересованите страни ще могат да си сътрудничат, така че висококачественото, иновативно и приобщаващо образование и обучение, подкрепящо икономическия растеж и висококачествените възможности за заетост, както и личностното, социалното и културното развитие, да се превърнат в реалност във всички държави членки и региони в целия ЕС.
- Освен това европейското пространство за образование ще бъде област, в която учащите и образователният персонал ще могат лесно да си сътрудничат и да общуват междудисциплинарно и междукултурно, както и трансгранично, и в която квалификациите и учебните резултати от периодите на учене в чужбина ще се признават автоматично².

ОТЧИТА, че:

- Предишната стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) спомогна за насърчаване на взаимното учене в образованието и обучението чрез общи стратегически цели, общи референтни инструменти и подходи, доказателства и данни от всички имащи отношение европейски агенции и международни организации и обмен на добри практики и партньорско обучение между държавите — членки на ЕС, и други заинтересовани страни, и подкрепи изпълнението на националните реформи в образованието и обучението.
- Една актуализирана стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението — при пълно зачитане на принципа на субсидиарност и многообразието на националните образователни системи на държавите членки, както и въз основа на постиженията на предходните рамки — ще подобри това сътрудничество в области като засилена координация, включително на политическо равнище, повече полезни взаимодействия между различните политики, които допринасят за социалния и икономическия растеж и екологичния и цифровия преход, както и засилена комуникация и разпространение на резултатите в рамките на една по-иновативна и ориентирана към бъдещето перспектива за подкрепа на реформите в образованието и обучението.

² В съответствие с Препоръката на Съвета от 26 ноември 2018 г. относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина, ОВ С 444, 10.12.2018 г., стр. 1

- Кризата с COVID-19 показва, че системите за образование и обучение трябва да са достатъчно гъвкави и да устояват на прекъсвания в редовните си цикли, и доказва, че държавите от ЕС имат капацитета да намерят решения с цел продължаване на процесите на преподаване и учене по различни начини и в различен контекст, както и да гарантират, че всички учащи, независимо от социално-икономическия си произход или образователните си потребности, продължават да учат. Същото се отнася и за рамката за европейско сътрудничество, която следва да остане достатъчно гъвкава, за да отговори както на настоящите, така и на бъдещите предизвикателства, включително във връзка с европейското пространство за образование.

ПРИВЕТСТВА и ОТЧИТА НАДЛЕЖНО

основните елементи на съобщението на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 30 септември 2020 г. относно постигането на европейското пространство за образование до 2025 г.³, и по-специално изложената в него визия относно начините, по които европейското сътрудничество може допълнително да обогати качеството, приобщаването и цифровото и екологичното измерение на системите на ЕС за образование и обучение. С това съобщение се предлага рамка за улесняване на сътрудничеството с държавите членки и взаимодействието със съответните заинтересовани страни, включително структура за докладване и анализ, като се предлагат цели в областта на образованието с оглед насърчаване и проследяване на реформите в образованието и обучението, така че европейското пространство за образование да бъде изградено до 2025 г.

и ПРИВЕТСТВА СЪЩО ТАКА

- основните елементи на съобщението на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите на тема „Европейска програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост“ от юли 2020 г.⁴

³ COM(2020) 625 final

⁴ COM(2020) 274 final

- основните елементи на съобщението на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, озаглавено „План за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г. — Приспособяване на образованието и обучението към цифровата ера“ от септември 2020 г.⁵

ПРИЕМА, че:

1. До 2030 г. изграждането и по-нататъшното развитие на европейското пространство за образование ще бъде всеобхватна политическа цел за новата стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението, обхващаща всички стратегически приоритети и приоритетни области, както е посочено в настоящата резолюция, като се има предвид, че стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението ще бъде основният инструмент за подкрепа и изграждане на европейското пространство за образование, който допринася за неговото успешно прилагане и амбициозно бъдещо развитие⁶, чрез предприеманите инициативи, с обща визия и в дух на съвместно създаване.
2. В хода на работата по изграждането на европейското пространство за образование до 2025 г. европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението следва да насочено основно към осигуряването на подкрепа за по-нататъшното развитие на системите за образование и обучение в държавите членки, които имат за цел да гарантират:
 - а) личностната, социалната и професионалната реализация на всички граждани, като същевременно се насърчават демократичните ценности, равенството, социалното сближаване, активното гражданско участие и межкултурният диалог;
 - б) устойчивия икономически просперитет, екологичния и цифровия преход и пригодността за заетост.

⁵ COM(2020) 624 final

⁶ Съгласно Резолюцията на Съвета от 8 ноември 2019 г. относно по-нататъшното развитие на европейското пространство за образование в подкрепа на ориентирани към бъдещето системи за образование и обучение, ОВ С 389, 18.11.2019 г., стр. 1

3. Европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението за периода до 2030 г. следва да се осъществява в контекста на стратегическа рамка, която да обхваща системите за образование и обучение като цяло, по приобщаващ начин и в цялостната перспектива за учене през целия живот. Това следва да се изтъкне като основен принцип, застъпен в цялата рамка, като целта е да се обхване преподаването, обучението и ученето във всякакъв контекст и на всички равнища — независимо дали формално, неформално или информално — от образованието и грижите в ранна детска възраст до обучението за възрастни, включително професионалното образование и обучение (ПОО) и висшето образование, наред с другото в цифрова среда. Европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението следва да допринесе и за съответните приоритети на европейския семестър.
4. Работата по линия на тази нова рамка следва да допринесе за екологичния и цифровия преход в съответствие с целите, определени в съобщението на Комисията от декември 2019 г. относно Европейския зелен пакт⁷, както и с основните елементи, посочени в съобщението на Комисията от февруари 2020 г. на тема „Изграждане на цифровото бъдеще на Европа“⁸.
5. Тези цели следва да се разглеждат също така в глобална перспектива, като се има предвид, че сътрудничеството в областта на образованието и обучението постепенно се превърна във важен инструмент за изпълнението на външните политики на ЕС въз основа на европейските ценности, доверието и автономността. Това ще позволи на ЕС да се превърне в още по-привлекателна дестинация и партньор както в световната надпревара за таланти, така и в насърчаването на стратегически партньорства с международни партньори, с цел предоставяне на приобщаващо и качествено образование за всички, във всякакъв контекст и на всички равнища на образование. Само по себе си сътрудничеството е изключително важен елемент за постигането на геополитическите приоритети на Съюза, както и на целите на ООН за устойчиво развитие до 2030 г., както в световен мащаб, така и в рамките на държавите — членки на ЕС. Насърчаването на по-добра координация между ЕС и държавите членки ще укрепи позицията на Европа като ключов партньор в образованието на световно равнище и ще спомогне за заздравяване на връзките между европейското пространство за образование и останалата част от света.

⁷ COM(2019) 640 final

⁸ COM(2020) 67 final

6. Ефективните и ефикасни инвестиции в образованието и обучението са предпоставка за повишаване на качеството и приобщаващия характер на системите за образование и обучение и за подобряване на образователните резултати, както и за стимулиране на устойчивия растеж, подобряване на благосъстоянието и изграждане на едно по-приобщаващо общество. Като се зачита принципът на субсидиарност, интензифицирането на работата по инвестициите има потенциала да подпомогне възстановяването от настоящата криза и да допринесе за екологичния и цифровия преход в сектора на образованието и обучението.
7. Периодичното наблюдение на напредъка по поставените цели чрез систематично събиране и анализ на международно съпоставими данни допринася съществено за разработването на политиката въз основа на обективни данни. Изложените по-долу стратегически приоритети следва съответно да бъдат придружени в периода 2021—2030 г. от показатели и цели на равнище ЕС, в съответствие с посоченото в приложение II към настоящата резолюция. Като се базират на резултатите от последния цикъл на европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението, тези показатели и цели ще спомогнат за измерване на цялостния напредък, постигнат на европейско равнище, и за демонстриране на постигнатото, както и за насърчаване и подпомагане на развитието на системите за образование и обучение и на реформите в тях.
8. По-конкретно, през следващото десетилетие стратегическата рамка ще бъде насочена към следните пет стратегически приоритета:

– **Стратегически приоритет 1: Подобряване на качеството, равнопоставеност, приобщаване и успех за всички в образованието и обучението**

За да успяват в днешния свят и да се справят с бъдещите промени в обществото, икономиката и на пазара на труда, всички трябва да разполагат с подходящи знания, умения, компетентности и нагласи. Образованието и обучението са от ключово значение за личностното, гражданското и професионалното развитие на европейските граждани.

На равнище ЕС визията за качество в образованието и обучението прави овладяването на ключови компетентности, включително основни умения, фундаментално за бъдещия успех⁹, с подкрепата на висококвалифицирани и мотивирани учители и обучители, както и на друг образователен персонал.

Независимо от наблюдаваната през последното десетилетие низходяща тенденция, продължава да бъде предизвикателство преждевременното напускане на системата на образование и обучение, което излага младите хора и възрастните на по-малко социално-икономически възможности, по-конкретно предвид очакваните последици от пандемията от COVID-19. Трябва да продължат усилията за намаляване на дела на преждеременно напускащите системата на образование и обучение, с цел повече млади хора да получат квалификация за завършен гимназиален етап на средното образование.

Националните системи за образование и обучение успяха да подобрят своите резултати в тези области, но все още е необходимо да се набележат политически мерки, които да стимулират успеха в образованието за всички учащи.

Като гарантират качествено и приобщаващо образование и обучение за всички, държавите членки могат допълнително да намалят социалните, икономическите и културните неравенства. В цяла Европа обаче учащите в неравностойно положение, включително от селските и отдалечените райони, са свръхпредставени сред учащите с ниски постижения, а пандемията от COVID-19 показва още по-ясно значението на равнопоставеността и приобщаването в образованието и обучението.

За да се гарантира едно наистина приобщаващо образование и равни възможности за всички учащи, на всички равнища и във всички видове образование и обучение, образователните равнища и академичните постижения следва да не зависят от социалния, икономическия и културния статус или от други лични обстоятелства.

Качественото образование и качествените грижи в ранна детска възраст имат особено важна роля и следва да бъдат допълнително укрепени като основа за бъдещ успех в образованието.

⁹ Препоръка на Съвета от 22 май 2018 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот, ОВ С 189, 4.6.2018 г., стр. 1

Следва да се насърчават всички други действия за по-широко приобщаване, например подкрепа на достъпа до приобщаващо качествено образование за хората с увреждания¹⁰, хората със специфични образователни потребности, учащите с мигрантски произход и други уязвими групи, подпомагане на повторното включване в образованието с цел учене през целия живот и осигуряване на възможности за навлизане на пазара на труда по различни пътеки на образование и обучение.

Приобщаващото образование и обучение предполага също така развиване на чувствителност към аспектите на пола в процесите на учене и в институциите за образование и обучение, както и оборване и разграждане на свързаните с пола стереотипи, особено онези, които ограничават избора на момчетата и момичетата по отношение на сферата им на обучение. Професиите, в които по традиция доминира броят на лица от мъжки или от женски пол, следва да се популяризират допълнително сред лицата от по-слабо представения пол. Необходима е и допълнителна работа за постигане на подходящ баланс между половете на ръководните длъжности в институциите за образование и обучение.

Цифровите технологии играят важна роля за адаптирането на учебната среда, учебните материали и методите на преподаване към различните учащи. Те могат да бъдат стимул за едно истинско приобщаване, при условие че успоредно с това се действа по проблемите, свързани с цифровото разделение — както по отношение на инфраструктурата, така и спрямо цифровите умения.

– **Стратегически приоритет 2: Превръщане на ученето през целия живот и мобилността в реалност за всички**

Обществените, технологичните, цифровите, екологичните и икономическите предизвикателства все повече влияят върху начина ни на живот и работа, включително върху разпределението на работните места и търсенето на умения и компетентности. Множеството преходи в професионалното развитие, през които се очаква да премине среднестатистическият европейски гражданин, заедно с увеличаването на пенсионната възраст, правят ученето през целия живот и професионалното ориентиране през целия живот, включително с информационни дейности, изключително важни за осигуряването на справедлив преход, тъй като равнището на образование и умения, включително цифрови умения, продължава да е основен фактор на пазара на труда.

¹⁰ В съответствие с Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания от 13 март 2006 г.

Ученето през целия живот е неразделна част от цялостната визия и целите за образованието и обучението в ЕС и обхваща по всеобхватен начин всички равнища и видове образование и обучение, както и неформалното и информалното учене.

Все още е необходим допълнителен напредък в осигуряването на качествено учене през целия живот за всички учащи, включително чрез осигуряване на пропусаемост и гъвкавост между различните учебни пътеки в различните форми и равнища на образование и обучение, както и валидиране на неформалното и информалното учене.

Системите за образование и обучение следва да станат по-гъвкави, устойчиви, съобразени с бъдещето и привлекателни, като достигат до по-многообразни групи от учащи и като предлагат признаване и валидиране на предходните възможности за учене, повишаване на квалификацията и преквалификация, включително на по-високи квалификационни нива и през целия професионален живот¹¹, с подкрепа от инициативи като инициативата за европейските университети и центровете за високи постижения в областта на професионалното образование, чието начало беше поставено с програмата „Еразъм+“.

Свидетели сме на увеличаване на нуждите на пазара на труда от различна комбинация от умения и квалификации, както и на структурни промени в областта на ПОО. И двете посоки на развитие изискват модернизирано, ефективно и приобщаващо ПОО с отлично качество, което да оказва въздействие при посрещането на предизвикателствата на пазара на труда и в обществото. Необходимо е ПОО да продължи да се развива като привлекателна и висококачествена възможност в професионално и житейско отношение.

Средното ниво на участие на възрастните в ученето в ЕС продължава да е ниско, което излага на риск устойчивия и справедлив икономически растеж в Съюза. Иновациите в учебните пътеки, новите образователни подходи, включително индивидуалните подходи, и в учебната среда във всички институции за образование и обучение, включително висшите училища, както и на работното място и в общността, са предпоставка за по-добро удовлетворяване на потребностите на по-широк кръг учащи, тъй като все повече възрастни ще се нуждаят от преквалификация и повишаване на квалификацията.

¹¹ В съответствие с целите, посочени в Препоръката на Съвета от 24 ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост (ОВ С 417, 2.12.2020 г., стр. 1) и декларацията от Оснабрюк от 30 ноември 2020 г.

Освен това мерките следва да бъдат засилени, така че възрастните да имат възможност и да бъдат мотивирани да придобиват основни умения, за да могат да се гарантират равни възможности и по-голямо социално участие, като по този начин се даде възможност за цялостен подход към обучението за възрастни.

Мобилността на учащите, учителите, обучителите на учители и персонала, в качеството си на съществен елемент на ученето през целия живот и важно средство за стимулиране на личностното развитие, пригодността за заетост и приспособимостта, следва да продължи да се разширява като ключов елемент на сътрудничеството в ЕС и инструмент за подобряване на качеството и приобщаването в образованието и обучението и за насърчаване на многоезичието в ЕС. Важно е да се търси баланс в потоците на мобилността, за да се стимулира оптимално „движение на мозъци“ и то да се наблюдава, включително чрез проследяване на дипломираните лица.

Трябва да се положат допълнителни усилия за премахване на съществуващите пречки и бариери пред всички видове мобилност с цел учене и преподаване, включително относно въпросите, свързани с достъпа, професионалното ориентиране, услугите за студенти и признаването, както и с оглед на въздействието на всички настоящи или бъдещи ограничения за пътуване.

Освен това, за да се засилва сътрудничеството между образователните институции и да се насърчава мобилността, все още трябва да се работи в области като автоматичното взаимно признаване на квалификациите и периодите на обучение в чужбина и осигуряването на качеството. Необходими са постоянни усилия за използване на европейските инициативи за улесняване на мобилността, включително финансираните по „Еразъм+“.

– **Стратегически приоритет 3: Подобряване на компетентностите и повишаване на мотивацията в образователната професия**

Учителите, обучителите, образователният и педагогическият персонал и ръководителите в областта на образованието и обучението на всички равнища са в основата на образованието и обучението. За да се подкрепят иновациите, приобщаването, качеството и постиженията в образованието и обучението, преподавателите трябва да са високо компетентни и мотивирани, което изисква цял спектър възможности за професионално обучение и подкрепа през цялата им кариера.

Повече от всякога трябва да се обърне внимание на благосъстоянието на учителите, обучителите и образователния персонал в системите за образование и обучение, което е важен фактор и за качеството на образованието и обучението, тъй като засяга не само удовлетвореността на учителите, но и качеството на преподаването.

Необходимо е също така да се повиши привлекателността на учителската професия и да ѝ се направи преоценка, което става все по-важно, тъй като държавите от ЕС са изправени пред недостиг и застаряване на учителите¹².

В допълнение, ключовата роля на ръководството в областта на образованието и обучението следва да се вземе предвид и при осигуряването на благоприятна среда и условия за развиване на компетентностите и мотивацията на учителите, обучителите и образователния персонал, като по този начин се гарантира, че институциите за образование и обучение функционират като организации за обмен на знания.

Инициативи като европейските академии за учители, които ще бъдат стартирани с програмата „Еразъм+“, ще улеснят изграждането на мрежи, обмена на знания и мобилността между институциите, като предоставят на учителите и обучителите възможности за учене на всички етапи от техните кариери, споделяне на добри практики и новаторски педагогически методи, което ще даде възможност за взаимно обучение в европейски мащаб.

¹² Както се подчертава в заключенията на Съвета от 9 юни 2020 г. относно европейските учители и обучители за бъдещето, ОВ С 193, 9.6.2020 г., стр. 11.

– **Стратегически приоритет 4: Укрепване на европейското висше образование**

Секторът на висшето образование и самите висши училища доказаха своята издръжливост и способността си да се справят с непредвидени промени като пандемията от COVID-19. Кризата изостри оставащите предизвикателства, но донесе и възможности за по-нататъшно развитие в рамките на предвидената програма за трансформация на висшето образование.

През следващото десетилетие висшите училища ще бъдат насърчавани да търсят нови форми на по-задълбочено сътрудничество, по-конкретно чрез установяването на транснационални съюзи, обединяване на своите знания и ресурси и създаване на повече възможности за мобилност и участие на студентите и персонала, както и за насърчаване на научните изследвания и иновациите, включително чрез пълното разгръщане на инициативата за европейските университети.

Вече е извършена успешна работа за създаване на европейско пространство за висше образование (ЕПВО) в рамките на процеса от Болоня. В бъдеще ще е важно да продължи работата в рамките на процеса от Болоня, като същевременно се създават допълнителни и по-силни полезни взаимодействия с европейското научноизследователско пространство (ЕНП), като се избягват паралелни или двойни структури или инструменти.

- **Стратегически приоритет 5: Подпомагане на екологичния и цифровия преход във и чрез образованието и обучението**

Екологичният и цифровият преход са основният акцент в програмата на Съюза за следващото десетилетие. Преходът към екологично устойчива, кръгова и неутрална по отношение на климата икономика, както и към един по-цифровизиран свят, ще имат значително социално и икономическо въздействие и въздействие върху заетостта. Без да се направи необходимото за това всички граждани да получат необходимите знания, компетентности, умения и нагласи, за да се справят с тези промени, ще бъде невъзможно да се извърши социално справедлива трансформация на ЕС.

Необходимо е да се даде възможност за коренна промяна в поведението и уменията на хората, като се започне със системите и институциите за образование и обучение, които да послужат за катализатор. Институциите за образование и обучение трябва да включат екологичното и цифровото измерение в организационното си развитие. Това изисква инвестиции, а именно в екосистеми за цифрово образование, не само за да се интегрира перспективата за екологична устойчивост и основни и задълбочени цифрови умения на всички равнища и видове образование и обучение, но и за да се гарантира, че инфраструктурите за образование и обучение са съответно подготвени да се справят с тези промени и да осигурят образование за тях. Преориентирането на институциите за образование и обучение към общоучилищен подход и създаването на приобщаващи, здравословни и устойчиви образователни условия е от решаващо значение за постигането на необходимите промени за екологичния и цифровия преход. Освен това предприятията, националните, регионалните и местните органи и имащите отношение заинтересовани страни трябва да развият съответно стратегии и споделена отговорност. В този контекст е важно да се модернизират областите на науката, технологиите, инженерството, изкуствата и математиката (НТИИМ).

ОСВЕН ТОВА ПРИЕМА, че:

9. При работата по линия на стратегическата рамка, въз основа на описаните по-горе стратегически приоритети и с оглед изграждане на европейското пространство за образование и подпомагане на по-нататъшното му развитие, в периода до 2030 г. следва да се спазват следните принципи:
- а) Европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението следва да даде възможност на ЕС и по-широката общност в областта на образованието и обучението да постигат резултати по инициативи в подкрепа главно на изграждането на европейското пространство за образование до 2025 г., но също така и на плана за действие в областта на цифровото образование, както и на Европейската програма за умения. Въз основа на засилени насоки от Съвета и в съответствие с отворения метод на координация това изисква стимулиране на гъвкавите методи на сътрудничество и укрепване на полезните взаимодействия с други инициативи в областта на образованието и обучението.
- б) Европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението следва да се осъществява в рамките на приобщаваща и всеобхватна перспектива за учене през целия живот, като се поддържат и доразработват изпробваните и изпитани договорености, средства, инструменти и политическа подкрепа за взаимно обучение, които са на разположение, а именно тези от стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ и отворения метод на координация, и като по целесъобразност се развиват полезни взаимодействия между сектора на образованието и обучението и други области на политиките. Като се зачита в пълна степен компетентността на държавите членки в областта на образованието и обучението и доброволното естество на европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението през идното десетилетие, стратегическата рамка следва да се основава на:
- i) петте стратегически приоритета за европейско сътрудничество, посочени по-горе;
- ii) общи референтни средства и подходи;
- iii) партньорско обучение, партньорски консултации и обмен на добри практики, с особен акцент върху разпространението и ясната видимост на резултатите, както и въздействие на национално равнище;

- iv) периодичен мониторинг и докладване, включително чрез целите на равнище ЕС, годишния Обзор на образованието и обучението, и във връзка с европейския семестър, като се използва експертният опит на Постоянната група по показателите и критериите и се избягва допълнителната административна тежест за държавите членки;
- v) сравними доказателства и данни от всички имащи отношение европейски агенции, европейски мрежи и международни организации, например ОИСР, ЮНЕСКО и МАЕ;
- vi) експертния опит на Постоянната група по показателите и критериите, която следва да бъде първият форум за обсъждане на общите цели и показатели на равнище ЕС и бъдещите области на акцентирание, както и сътрудничеството с други имащи отношение сектори (заетост, социални и научноизследователски сектори), за да се осигурят целесъобразни и подходящи за целта показатели;
- vii) пълноценно използване на възможностите, предоставяни от програмите, фондовете и инструментите на ЕС, по-специално в областта на образованието и обучението, включително за учене през целия живот.

Европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението следва да бъде съобразено с нуждите, конкретно и ефективно. Следва да продължат да се полагат усилия, за да се гарантира, че предварително се планират ясни и видими резултати, които след това се представят, разглеждат и разпространяват редовно и структурирано, чрез европейски и национални форуми, и по този начин се създава база за постоянно оценяване и развитие.

За да се подкрепят усилията на държавите членки за улесняване на предвижданата трансформация на висшето образование в Европа и за насърчаване на сътрудничеството между висшите училища, следва да се осигурят близки и структурирани полезни взаимодействия с ЕПВО и процеса от Болоня, по-специално що се отнася до инструментите за осигуряване на качеството, до признаването, мобилността и прозрачността, като се избягват паралелни или двойни структури и инструменти, вече разработени в ЕПВО.

Процесът от Копенхаген е важен аспект на европейското сътрудничество в рамките на отворения метод на координация в областта на ПОО и ще допринесе за постигането на стратегическите приоритети, заложи в настоящата рамка.

Следва да се засили междусекторното сътрудничество между имащите отношение инициативи на ЕС в областта на образованието и обучението и инициативите в свързани с това области и сектори на политиките, по-специално заетостта, социалната политика, научните изследвания, иновациите, младежта и културата. Следва да се обърне специално внимание на стимулирането на по-добър диалог между Комитета по образование и Комитета по заетостта, като се гарантира своевременен обмен на информация¹³. Що се отнася до прилагането на Европейския стълб на социалните права, и по-специално на първия, четвъртия и единадесетия му принцип, следва да се обърне специално внимание на неговия мониторинг, извършван от „набора от социални показатели“, който ще проследява тенденциите и напредъка из държавите членки и ще подава информация за европейския семестър.

Специално по отношение на „квadrата на знанието“ (образование, научни изследвания, иновации и услуги за обществото) следва да се обърне особено внимание на политиката и финансирането на полезните взаимодействия между образованието и обучението, научните изследвания и иновациите, и именно в контекста на ЕНП и европейското пространство за образование, като същевременно се гарантира съгласуваност с ЕПВО¹⁴.

Европейското сътрудничество, особено предвид изграждането на европейското пространство за образование, изисква прозрачен и последователен диалог и създаване на мрежи, в дух на съвместен съзидателен процес, не само между държавите членки и Комисията, но и с всички заинтересовани страни.

Политическият диалог с трети държави и сътрудничеството с международни организации като Съвета на Европа, ОИСР и ЮНЕСКО следва да бъдат засилени, като по този начин се предоставят доказателства и данни, но също така се осигури вдъхновение и източник на свежи идеи и различни методи на работа за сравнение и подобряване.

¹³ След приемането на и в съответствие с Резолюцията на Съвета от 27 февруари 2020 г. относно образованието и обучението в рамките на европейския семестър: осигуряване на информирани дебати за реформите и инвестициите, ОВ С 64, 27.2.2020 г., стр. 1

¹⁴ Тази работа би могла да бъде подкрепена на техническо равнище.

Финансовите средства от „Еразъм+“, европейските структурни фондове, REACT-EU, Механизма за възстановяване и устойчивост и други програми и механизми за финансиране от Съюза следва да се използват за подобряване на системите за образование и обучение в съответствие с общата цел за изграждане на европейското пространство за образование и постигане на приоритетите на държавите членки в съответствие със стратегическите приоритети на новата рамка.

Изграждането на европейското пространство за образование, като се има предвид основната роля на образованието и обучението за възстановяване и създаване на социална и икономическа издръжливост, изисква по-голям акцент върху инвестициите в образованието. Комисията, заедно с държавите членки, ще активизира работата по инвестициите, включително насърчаване на дебата по време на целесъобразни политически форуми на високо равнище, когато е уместно, например съвместния обмен между министрите на финансите и министрите на образованието в ЕС, както и с други институции, например Европейската инвестиционна банка и Европейския парламент¹⁵.

10. Успешното използване на отворения метод на координация в стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението зависи от политическия ангажимент на държавите членки и от засилените насоки от Съвета и ефективните методи за работа на европейско равнище, които следва да се основават на:
 - а) Работни цикли — периодът до 2030 г. ще бъде разделен на два цикъла, като първият цикъл обхваща петте години от 2021 до 2025 г., следвайки графика, предложен от Комисията в нейното съобщение относно постигането на европейското пространство за образование, а вторият цикъл — до 2030 г. Първият цикъл следва да даде възможност за изграждане на европейското пространство за образование до 2025 г.

¹⁵ На техническо равнище този процес ще бъде подкрепен от експертна група за качествени инвестиции в образованието и обучението, за да се задържи акцентът върху националните и регионалните инвестиции.

- б) **Приоритетни области** — за всеки цикъл Съветът ще определи редица приоритетни области за европейско сътрудничество въз основа на стратегическите приоритети, като се вземе предвид общата цел за изграждане на европейското пространство за образование и неговото по-нататъшно развитие. Европейските приоритетни области следва да дадат на всички държави членки възможност да си сътрудничат по по-широки въпроси, но също така и възможност за по-специфично и по-тясно сътрудничество между заинтересованите държави членки с цел преодоляване на възникващи предизвикателства и в отговор на специфичните нужди на политиките. Приоритетните области за първия цикъл от тази нова рамка са поместени в приложение III.
- в) **Взаимно обучение** — Европейското сътрудничество в споменатите по-горе приоритетни области следва да се осъществява чрез методи като партньорско обучение и дейности по партньорско консултиране, чрез конференции и семинари, работни срещи, форуми на високо равнище или експертни групи, работни групи, проучвания и анализи, сътрудничество по интернет и, по целесъобразност, с участието на имащи отношение заинтересовани страни. Всички тези инициативи следва да се разработват на основата на ясни мандати, графици и планирани резултати, предложени от Комисията в сътрудничество с държавите членки.
- г) **Общи референтни инструменти и подходи** — взаимното обучение може да бъде вдъхновено от или да доведе до разработването на референтни инструменти и подходи, които се основават на съвместен анализ и подкрепят по-нататъшното разработване на политики на различни равнища на управление (ЕС, национално, регионално, местно, секторно и т.н.).
- д) **Механизъм за управление** — По време на първия цикъл стратегическата рамка следва да запази всички изпробвани и изпитани договорености за взаимно обучение в рамките на „Образование и обучение 2020“, например работните групи, съставите на генералните директори и инструментите за партньорско обучение, и да поддържа участието на други имащи отношение органи за управление. Държавите членки и Комисията ще адаптират тези договорености към новите стратегически приоритети, ще работят заедно за въвеждането на управленски решения за улесняване ефикасното предаване на информация от техническо на политическо равнище, когато е необходимо, и ще координират работата, която трябва да се извърши съгласно стратегическата рамка, без да се създават ненужни структури или допълнителна тежест за държавите членки.

- е) Разпространяване на резултатите — за да се увеличи осведомеността и въздействието на национално и европейско равнище, резултатите от сътрудничеството ще се разпространяват широко сред всички имащи отношение заинтересовани страни и по целесъобразност ще бъдат обсъждани на политическо равнище.
- ж) Мониторинг на процеса — за да се насърчава постигането на резултати чрез отворения метод на координация, както и споделената отговорност за процеса на национално и на европейско равнище, държавите членки и Комисията ще работят в тясно сътрудничество, за да направят преглед на извършената работа на техническо равнище, извършвайки оценка на процеса и на резултатите от него. Годишният мониторинг ще се осъществява и чрез Обзора на образованието и обучението на Комисията, който проследява напредъка към постигането на всички договорени цели и показатели, включително подпоказателите, на равнище ЕС в областта на образованието и обучението и освен това допринася за процеса на европейския семестър.
- з) Докладване на напредъка — в края на първия цикъл (не по-късно от 2025 г.) ще бъде необходимо да се преразгледа наборът от приоритетни области, за да бъдат те адаптирани или да се определят нови области за следващия цикъл въз основа на предизвикателствата към момента, и да се осъществи размисъл по постигнатия напредък, включително за разработване на управленски решения, пропорционални на политическата амбиция на европейското пространство за образование. През 2022 г. Комисията ще публикува доклад за напредъка в европейското пространство за образование, в който ще направи преглед и оценка на постиженията по пътя към европейското пространство за образование чрез стратегическата рамка за сътрудничество и ще предложи следващи стъпки, ако е необходимо, а през 2023 г. ще организира и междинен преглед. Както докладът за напредъка, така и междинният преглед ще бъдат взети предвид и в споразумението на Съвета относно възможни нови приоритетни области след 2025 г.
11. През 2025 г. Комисията ще публикува пълен доклад относно европейското пространство за образование. Въз основа на тази оценка Съветът осъществява преглед на стратегическата рамка — включително цели на равнище ЕС, управленска структура и методи на работа — и по целесъобразност прави всички необходими корекции за втория цикъл, за да се извърши адаптиране към реалността и нуждите на европейското пространство за образование или към всички други значими новости в Европейския съюз.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, В СЪОТВЕТСТВИЕ С НАЦИОНАЛНИТЕ УСЛОВИЯ:

1. Да работят заедно, с подкрепата на Комисията и като използват отворения метод на координация, описан в настоящата резолюция, за засилване на европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението през периода до 2030 г. въз основа на петте стратегически приоритета, на принципите и методите на работа, описани по-горе, и на договорените за всеки цикъл приоритетни области (приоритетните области за първия цикъл (2021—2025 г.), които са посочени в приложение III).
2. Въз основа на националните приоритети и при надлежно зачитане на националните компетентности в областта на образованието и обучението, да разгледат мерки на национално равнище, насочени към постигане на напредък по стратегическите приоритети, набелязани в стратегическата рамка, и към реализиране на принос за колективното изграждане на европейското пространство за образование и постигане на целите на равнище ЕС, определени в приложение II. Да почерпят идеи от взаимното обучение на европейско равнище при изработването на националните политики в областта на образованието и обучението.
3. Да обмислят по целесъобразност как и до каква степен могат да допринесат за колективното постигане на целите на равнище ЕС чрез национални мерки и действия, като по този начин се определят национални цели в съответствие с особеностите на системите им за образование и обучение и се вземат предвид националните обстоятелства, включително въздействието на кризата с COVID-19 върху икономиката и обществото, както и в рамките на самия сектор на образованието и обучението.
4. Да подкрепят представената по-горе управленска структура и избраните методи на работа, като поемат отговорност за процеса.
5. Да използват ефективно политиките и инструментите на ЕС за финансиране в подкрепа на изпълнението на национални мерки и действия за постигане на напредък по стратегическите приоритети и свързаните с тях цели на равнище ЕС и на национално равнище, по-специално в контекста на възстановяването и екологичния и цифровия преход.

ПРИКАНВА КОМИСИЯТА, В СЪОТВЕТСТВИЕ С ДОГОВОРИТЕ И ПРИ ПЪЛНО ЗАЧИТАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ:

1. Да подкрепя държавите членки и да работи заедно с тях (в периода до 2030 г.) за сътрудничеството по тази рамка, въз основа на петте стратегически приоритета, на описаните по-горе принципи и работни методи и на целите на равнище ЕС и договорените приоритетни области, определени съответно в приложения II и III.
2. Да работи с държавите членки до края на юни 2021 г. с оглед постигането на съгласие по подходяща структура на управление, която да координира работата и да направлява разработването на стратегическата рамка, в рамките на общата цел за постигане и по-нататъшно развитие на европейското пространство за образование, като обмисля и въпросите, които трябва да бъдат отнесени за обсъждане на по-високо политическо равнище, без да се създава допълнителна тежест за държавите членки, като същевременно се гарантира тяхната ангажираност с процеса.
3. Да работи с държавите членки и да предоставя конкретна подкрепа на местните, регионалните и националните власти за улесняване на взаимното обучение, анализа и споделянето на добри практики относно инвестициите в образователната инфраструктура.
4. Да анализира, по-специално чрез докладването на напредъка, степента, до която стратегическите приоритети на рамката са изпълнени по отношение на изграждането на европейското пространство за образование, но също и във връзка с европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението на национално равнище.
5. Да работи по предложения, основани на и обосновани с експертното становище на Постоянната група по показателите и критериите, за възможни показатели или цели на равнище ЕС в областта на приобщаването и равнопоставеността, на учителската професия, както и на устойчивостта, включително екологизирането на системите за образование и обучение.

6. Да работи с държавите членки за анализиране на начините за подобряване събирането и анализа на данни за съществуващите цели и показатели на равнище ЕС с оглед насърчаване на разработването на политиката въз основа на обективни данни, включително с експертния опит на Постоянната група по показателите и критериите, и да докладва на Съвета за тези обсъждания.
7. Да работи с държавите членки за проучване, след 2025 г., на целите и показателите на ЕС, за които определените срокове не съвпадат с десетгодишния период, обхванат от настоящата рамка, като докладва на Съвета за възможни нови стойности за тези цели и показатели.
8. Да представя и редовно актуализира систематичен преглед и пътна карта на текущите и планираните политики, средства за сътрудничество, инструменти за финансиране, инициативи и цели покани на равнището на Съюза, които допринасят за изграждането на европейското пространство за образование и за развитие на европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението.
9. Да представи плана за действие за прилагане на Европейския стълб на социалните права, и по-специално посочените в него първи, четвърти и единадесети принцип.
10. Да създаде платформа на европейското пространство за образование като интерактивен публичен портал в подкрепа на достъпа на държавите членки и заинтересованите страни до информация, действия, услуги, инструменти, резултати, както и за насърчаване на сътрудничеството и обmena.

ПОЛИТИЧЕСКИ КОНТЕКСТ

1. Заключение на Съвета относно стратегическа рамка за европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) (12 май 2009 г.)
2. Резолюция на Съвета относно обновената европейска програма за учене за възрастни (20 декември 2011 г.)
3. Препоръка на Съвета относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене (20 декември 2012 г.)
4. Декларация относно популяризирането чрез образование на гражданските и общите ценности – свобода, толерантност и недискриминация (Париж, 17 март 2015 г.)
5. Съвместен доклад за 2015 г. на Съвета и Комисията относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) – Нови приоритети на европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението (23 и 24 ноември 2015 г.)
6. Заключение на Съвета относно намаляване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на успеваемостта в училище (23 и 24 ноември 2015 г.)
7. Резолюция на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно насърчаването на социално-икономическото развитие и приобщаване в ЕС чрез образование: приносът на образованието и обучението към европейския семестър за 2016 г. (24 февруари 2016 г.)
8. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – „Нова европейска програма за умения“ (10 юни 2016 г.)
9. Препоръка на Съвета относно повишаване на уменията: Нови възможности за възрастните (19 декември 2016 г.)

10. Заключение на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно приобщаване в условията на многообразие с цел постигане на висококачествено образование за всички (17 февруари 2017 г.).
11. Препоръка на Съвета относно Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот (22 май 2017 г.)
12. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Укрепване на европейската идентичност чрез образование и култура: приносът на Европейската комисия към срещата на лидерите в Гьотеборг“ (17 ноември 2017 г.)
13. Препоръка на Съвета относно проследяването на дипломираните лица (20 ноември 2017 г.)
14. Заключение на Съвета относно училищното развитие и върховите постижения в областта на преподаването (20 ноември 2017 г.)
15. Заключение на Съвета относно подновената европейска програма за висшето образование (20 ноември 2017 г.)
16. Заключение на Европейския съвет (14 декември 2017 г.)
17. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно плана за действие в областта на цифровото образование (17 януари 2018 г.)
18. Препоръка на Съвета относно Европейска рамка за качествено и ефективно чиракуване (15 март 2018 г.)
19. Решение (ЕС) 2018/646 на Европейския парламент и на Съвета относно обща рамка за предоставяне на по-добри услуги в областта на уменията и квалификациите („Европас“) (18 април 2018 г.)
20. Препоръка на Съвета относно ключовите компетентности за учене през целия живот (22 май 2018 г.)

21. Препоръка на Съвета относно насърчаването на общите ценности, приобщаващото образование и европейското измерение на преподаването (22 май 2018 г.)
22. Заключение на Съвета „Към визия за европейско образователно пространство“ (22 май 2018 г.)
23. Препоръка на Съвета относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина (26 ноември 2018 г.)
24. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Координиран план за изкуствения интелект“ (7 декември 2018 г.)
25. Препоръка на Съвета относно всеобхватен подход към преподаването и изучаването на езици (22 май 2019 г.)
26. Препоръка на Съвета относно висококачествени системи за образование и грижи в ранна детска възраст (22 май 2019 г.)
27. Заключение на Съвета относно бъдещето на една високо цифровизирана Европа след 2020 г.: „Стимулиране на цифровата и икономическата конкурентоспособност в Съюза и цифровото сближаване“ (7 юни 2019 г.)
28. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейският зелен пакт“ (11 декември 2019 г.)
29. Заключение на Съвета относно ключовата роля на политиките за учене през целия живот за овластяване на обществата с цел осъществяване на технологичния и екологичен преход в подкрепа на приобщаващия и устойчив растеж (8 ноември 2019 г.)
30. Заключение на Съвета „Към все по-устойчив Съюз до 2030 г.“ (9 април 2019 г.)

31. Европейски съвет: Нова стратегическа програма за периода 2019 – 2024 г. (20 юни 2019 г.)
32. Резолюция на Съвета относно по-нататъшното развитие на европейското пространство за образование в подкрепа на ориентирани към бъдещето системи за образование и обучение (8 ноември 2019 г.)
33. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Силна социална Европа за справедливи промени“ (14 януари 2020 г.)
34. Резолюция на Съвета относно образованието и обучението в рамките на европейския семестър: осигуряване на информирани дебати за реформите и инвестициите (20 февруари 2020 г.)
35. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Ново ЕНП за научни изследвания и иновации“ (30 септември 2020 г.)
36. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно постигането на европейското пространство за образование до 2025 г. (30 септември 2020 г.)
37. Заключение на Съвета относно европейските учители и обучители за бъдещето (25 май 2020 г.)
38. Заключение на Съвета относно мерките за противодействие на кризата, предизвикана от COVID-19 в областта на образованието и обучението (16 юни 2020 г.)
39. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейска програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост“ (1 юли 2020 г.)
40. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „План за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г. — Приспособяване на образованието и обучението към цифровата ера“ (30 септември 2020 г.)

41. Препоръка на Съвета относно професионалното образование и обучение (ПОО) за устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост (24 ноември 2020 г.)
 42. Заключение на Съвета относно цифровото образование в европейските общества на знанието (24 ноември 2020 г.)
 43. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „План за действие относно интеграцията и приобщаването за периода 2021—2027 г. (24 ноември 2020 г.)
 44. Комюнике от срещата на министрите в Рим (19 ноември 2020 г.)
 45. Декларация от Оснабрюк относно професионалното образование и обучение като фактор за възстановяване и справедлив преход към цифрова и екологична икономика (30 ноември 2020 г.)
-

ПРИЛОЖЕНИЕ II КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

ЦЕЛИ НА РАВНИЩЕ ЕС — референтни нива за средните европейски постижения в областта на образованието и обучението

Като средство за наблюдение на напредъка и определяне на предизвикателствата и като принос към разработването на политиката въз основа на обективни данни чрез систематично събиране и анализ на международно съпоставими данни, очертаните в резолюцията стратегически приоритети за периода 2021—2030 г. следва да бъдат подкрепени от поредица от референтни нива за средните европейски постижения в областта на образованието и обучението („цели на равнище ЕС“). Те следва да се базират единствено на съпоставими и надеждни данни и да отчитат различните обстоятелства във всяка държава членка¹⁶. Те не следва да се възприемат като конкретни цели, които отделни държави трябва да достигнат до 2025 г. или 2030 г. Както е описано в резолюцията, държавите членки се приканват да обмислят установяването на равностойни национални цели.

На тази основа държавите членки приемат, че трябва да се постигнат следните седем цели на равнище ЕС:

1. 15-годишни със слаби основни умения¹⁷

Делът на 15-годишните със слаби резултати по четене, математика и природни науки следва да бъде под 15 % до 2030 г.

¹⁶ Тези цели следва също така да отчитат различния контекст в държавите членки и факта, че според международните прогнози може да има промяна в началните данни за 2020 и 2021 г. поради сериозното въздействие на пандемията от COVID-19 върху системите за образование и обучение в ЕС.

¹⁷ Източникът на данни е Програмата за международно оценяване на учениците (PISA), като данните са събирани и управлявани от ОИСР. Целта измерва дела на 15-годишните, които не успяват да достигнат ниво 2 по скалата на PISA за четене, математика или природни науки.

2. Осмокласници със слаби умения в областта на цифровите технологии¹⁸

Делът на осмокласниците с ниска компютърна и информационна грамотност следва да бъде под 15 % до 2030 г.

3. Участие в образованието и грижите в ранна детска възраст¹⁹

До 2030 г. най-малко 96 % от децата на възраст между 3 години и възрастта за започване на задължително начално образование следва да участват в образованието и грижите в ранна детска възраст.

4. Лица, напускащи преждевременно системата на образованието и обучението²⁰

До 2030 г. делът на лицата, преждевременно напускащи системата на образование и обучение, следва да бъде под 9 %.

5. Завършване на висше образование²¹

Делът на хората на възраст 25—34 години, които са завършили висше образование, следва да бъде поне 45% до 2030 г.

¹⁸ Целта се основава на проучването на компютърната и информационната грамотност (CIP) в рамките на Международното проучване на компютърната и информационната грамотност (ICILS), осъществено от Международната асоциация за оценяване на образователните постижения (IEA). Целевата група на ICILS включва ученици от осми клас.

¹⁹ Източникът на данни е Евростат, код за онлайн данни: [[educ_uoe_enra21](#)].

²⁰ Евростат, Проучване на работната сила в ЕС. Код за онлайн данни: [[edat_lfse_14](#)] Това е процентът от хората на възраст 18—24 години със завършен единствено долен курс на средно образование или по-ниска степен и напуснали системата на образование или обучение. Тази цел на равнище ЕС ще бъде допълнена от съпътстващ показател за завършване на гимназиален етап на средното образование, който измерва дела на хората на възраст 20—24 години, които са завършили поне гимназиален етап на средното образование, въз основа на данните, предоставени от Евростат, Проучване на работната сила в ЕС. Код за онлайн данни: [[edat_lfse_03](#)].

²¹ Евростат, Проучване на работната сила в ЕС. Код за онлайн данни: [[edat_lfse_03](#)].

6. Учене в процеса на работа за завършилите ПОО²²

Делът на наскоро завършилите ПОО, които се възползват от учене в процеса на работа по време на професионалното си образование и обучение, следва да бъде най-малко 60 % до 2025 г.

7. Участие на възрастните в обучение²³

До 2025 г. поне 47 % от хората на възраст между 25—64 години трябва да са участвали в обучение през последните 12 месеца.

²² Това ще обхване хората на възраст 20—34 години, които са напуснали системата на образование и обучение преди 1—3 години. Показателят ще се основава на данни, които ще бъдат събирани, считано от 2021 г., като част от Проучването на работната сила на Европейския съюз (EU LFS), публикувано от Евростат, както е определено в идентификатора на променливата „НATWORK“ в Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2240 на Комисията. Това се отнася до професионален опит на работното място в пазарна или непазарна единица (т.е. в предприятие, държавна институция или организация с нестопанска цел), който е бил част от официалната учебна програма, довела до успешно завършено най-високо ниво на образование. Ако респондентът е имал професионален опит на няколко места, следва да се вземе предвид общата продължителност на целия професионален опит. Професионалният опит следва да бъде изразен в еквиваленти на пълно работно време.

²³ Евростат, събиране на данни от Проучването на работната сила в ЕС от 2022 г. нататък. Като се има предвид, че за 2022 г. е планирана смяна на източника на данни (от Изследването на образованието за възрастни (AES) към Проучването на работната сила в ЕС), целта подлежи на потвърждение през 2023 г. въз основа на опита на новия източник на данни. Комисията, в сътрудничество с Постоянната група по показателите и критериите, ще направи оценка на въздействието на тези промени, като сравни резултатите от AES и EU LFS през 2023 г. и ще обмисли евентуални промени в методологията на EU LFS или на равнището на целта. Въз основа на тази оценка Съветът ще вземе решение за евентуално адаптиране на целевото равнище.

ПРИЛОЖЕНИЕ III КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ ЗА ЕВРОПЕЙСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО В ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО ПРЕЗ ПЪРВИЯ ЦИКЪЛ: 2021—2025 г.

С цел постигане на напредък по петте стратегически приоритета съгласно стратегическата рамка за европейското сътрудничество, определянето на приоритетни области, конкретни въпроси и действия²⁴ за даден работен цикъл следва да подобри ефикасността на европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението, както и да отразява нуждите на отделните държави членки, включително при появата на нови обстоятелства и предизвикателства.

Приоритетните области, посочени в настоящата резолюция, заедно с най-важните конкретни въпроси и действия отразяват необходимостта от: i) стремеж към сътрудничество в области, в които продължават да съществуват основни предизвикателства и които са свързани с по-нови предизвикателства; ii) развиване на сътрудничеството в области, считани за особено важни през настоящия работен цикъл.

Ако държавите членки сметнат за необходимо, работата по специфични приоритетни области може да продължи през следващи работни цикли, при надлежно отчитане на субсидиарността и националните обстоятелства.

²⁴ Споменатите предложени бъдещи действия или инициативи в следните приоритетни области не предвиждат евентуални бъдещи решения, които да бъдат взети на подходящото равнище.

Конкретни въпроси и действия

- i) Насърчаване на овладяването на ключови компетентности²⁵, включително основни умения, които са предпоставка за успех в живота, за намирането или създаването на удовлетворяваща работа и за активно гражданско участие.
- ii) Насърчаване и подкрепа на преподаването и изучаването на езици и многоезичието, като на учащите, учителите и обучителите се дава възможност да се възползват от истинско европейско образователно пространство чрез по-нататъшно прилагане на Препоръката на Съвета от 2019 г. относно всеобхватен подход към преподаването и изучаването на езици, включително в ПОО.
- iii) Въвеждане на европейска перспектива в образованието и обучението, за да придобият учащите представа за това какво означава Европа като цяло, и по-специално Съюзът, в тяхното ежедневие, включително чрез разширяване и укрепване на действията по инициативата „Жан Моне“.
- iv) Поддържане на безопасна среда без насилие, тормоз, вредна реч, дезинформация и всякакви форми на дискриминация в институциите за образование и обучение, включително чрез по-нататъшно прилагане на Препоръката на Съвета от 22 май 2018 г. относно насърчаването на общите ценности, приобщаващото образование и европейското измерение на преподаването.
- v) Стимулиране на безопасна и подкрепяща училищна среда като необходимо условие за конкретни въпроси, например мерки за борба с дискриминацията, расизма, сексизма, сегрегацията, тормоза (включително кибертормоза), насилието и стереотипите, както и за индивидуалното благосъстояние на всички учащи.

²⁵ Препоръка на Съвета от 22 май 2018 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот, ОВ С 189, 4.6.2018 г., стр. 1

- vi) Съдействие на всички учащи да постигнат базово ниво за подготовка по основните умения, със специален акцент върху групите, изложени на риск от незадоволителни резултати и преждевременно напускане на училище, включително набелязване на ефективни реформи на политиката, за да се подпомогне по-доброто усвояване на основни умения, по-специално по отношение на учебните програми и/или оценяването, както и капацитетът на институциите и персонала да показват новаторство и да развиват своите учебни подходи и среди.
- vii) Утвърждаване на стратегии за успех в образованието на национално равнище с цел подобряване на успешното завършване от всички учащи на пътеките за образование и обучение, намаляване на дела на преждевременно напускащите системата на образование и обучение и намаляване на слабите резултати чрез подкрепа на общоучилищен подход с цялостна приобщаваща визия за образованието, насочена към учащите.
- viii) Отчитане на нарастващото многообразие на учащите и подобряване на достъпа до качествено и приобщаващо образование и обучение за всички учащи, включително групите в неравностойно положение и уязвимите групи, например учащите със специфични образователни потребности, малцинствата, хората с мигрантски произход и ромите и учащите с по-малко възможности поради географското им положение и/или хората в неравностойно социално-икономическо положение.
- ix) Прилагане на Европейската рамка за качество за висококачествени системи за образование и грижи в ранна детска възраст.
- x) Преодоляване на неравнопоставеността между половете в образованието и обучението и неравните възможности за момчетата и момчетата и за жените и мъжете чрез насърчаване на по-балансиран по отношение на половете избор на образование, оборване и премахване на свързаните с пола стереотипи в образованието и образователните кариери, особено в областите на НТИИМ, решаване на проблеми като незадоволителните резултати на момчетата, тормоза и сексуалния тормоз и развиването на по-голяма чувствителност по отношение на равенството между половете в образователните и обучителните процеси и институции.

- xi) Подпомагане на събирането на данни и иновациите за приобщаването и равенството между половете в образованието.
- xii) Насърчаване на гражданските, межкултурните и социалните компетентности, взаимното разбирателство и уважение и ангажираността с демократичните ценности и основните права на всички равнища и видове образование и обучение²⁶.
- xiii) Насърчаване, оценяване и признаване на неформалното учене, включително доброволческата дейност, и повишаване на приобщаващия характер, качеството и признаването на трансграничните дейности за солидарност.
- xiv) Развиване на етично поведение и засилване на критичното мислене, наред с цифровата и медийната грамотност.
- xv) Подобряване на устойчивите инвестиции в качествено и приобщаващо образование и обучение.

²⁶ Както се посочва в „Декларацията относно популяризирането чрез образование на гражданските и общите ценности – свобода, толерантност и недискриминация“

Конкретни въпроси и действия

- i) Възобновяване и продължаване на стратегиите за учене през целия живот и предприемане на действия по отношение на преходните фази в рамките на образованието и обучението, като същевременно чрез висококачествено професионално ориентиране се насърчава преходът към и между професионалното образование и обучение, висшето образование и ученето за възрастни, включително неформалното и информалното учене, и от образование и обучение към работа.
- ii) Подобряване на устойчивостта и приобщаващия характер на стратегиите за учене през целия живот, за да се даде възможност на напусналите преждевременно да се върнат в образователната система под гъвкави форми през целия живот, а на тези, които се нуждаят, да имат достъп до висше образование и програми за ПОО с цел актуализиране или придобиване на уменията (повишаване на квалификацията и преквалификация), които ще са необходими за утрешните работни места, на всички етапи от живота.
- iii) Гарантирането на това, че системите за образование и обучение, включително системите за учене за възрастни, подпомагат всички учащи с оглед на достъпа им до променящия се пазар на труда и с цел допринасяне за тяхното личностно развитие, стават по-гъвкави, устойчиви, съобразени с бъдещето, привлекателни и съобразени с екологичния и цифровия преход, следва да осигури повишаване на квалификацията и актуализиране на възможностите за обучение през целия трудов живот, както и да засилва сътрудничеството с други заинтересовани страни, например предприятия или други работни места.
- iv) Прилагане на Декларацията от Оснабрюк относно професионалното образование и обучение като фактор за възстановяване и справедлив преход към цифрова и екологична икономика.
- v) Затвърждаване на ключовата роля на системите за висше образование и ПОО в подпомагането на ученето през целия живот и достигането до по-многообразна студентска маса. Проучването на концепцията и използването на микроквалификациите може да спомогне за разширяването на възможностите за учене и да засили ролята на висшето образование и ПОО в ученето през целия живот чрез предоставяне на по-гъвкави и модулни възможности за учене и предлагане на по-приобщаващи учебни пътеки.

- vi) Актуализиране на обновената европейска програма за учене за възрастни.
- vii) Насърчаване на свободата на учащите, учителите и обучителите и на останалия персонал в областта на образованието и обучението да бъдат мобилни, а институциите свободно да се свързват помежду си в Европа и извън нея чрез мобилност с учебна цел и трансгранично сътрудничество. Трябва да се положат допълнителни усилия за премахване на съществуващите пречки и бариери пред всички видове мобилност за учене и преподаване, включително относно въпросите, свързани с достъпа, професионалното ориентиране, услугите за студенти и признаването.
- viii) Актуализиране на рамката за мобилност с учебна цел, придружаваща укрепената програма „Еразъм +“, за да се създадат възможности за мобилност за много по-широк кръг участници, да се насърчи екологосъобразната и цифровата мобилност, включително чрез съчетаване на онлайн и физически обмен, и да се насърчи балансираната мобилност.
- ix) Продължаване на работата по пълното прилагане на Препоръката на Съвета относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина (26 ноември 2018 г.)

Конкретни въпроси и действия

- i) Подобряване на практиките за набиране и подбор на най-добрите и подходящи за учителската и педагогическата професия кандидати на всички равнища и във всички видове образование и обучение.
- ii) Повишаване на привлекателността и статута на учителската и педагогическата професия чрез преценка в социално и финансово отношение, включително чрез предвидената европейска награда за иновативно преподаване.
- iii) Проучване на възможността за съставяне на европейски насоки за разработване на национални рамки за кариерно развитие и ориентиране през целия живот, като по този начин се подпомага кариерното развитие на специалистите в училищното образование.
- iv) Проучване на възможността за разработване на инструменти на политиката под формата на рамки за компетентност на учителите, за да се повиши релевантността на програмите за първоначално обучение на учителите, както и да се разработят възможности за непрекъснато професионално развитие и да се предоставят насоки на учителите за тяхното кариерно развитие.
- v) Подкрепа за първоначалната подготовка, въвеждащото обучение и непрекъснатото професионално развитие на всички равнища, особено с оглед на справянето с нарасналото многообразие на учащите и техните специфични потребности, и с оглед на справянето с преждевременното напускане на системата на образование и обучение, за да се насърчи ученето в процеса на работа, и подкрепа за развитието на основните и задълбочените цифрови компетентности и иновативни педагогически методи, включително като се гарантира, че образованието на учителите е насочено към компетентностите на учителите да преподават в цифрова среда.

- vi) Създаване на мрежи от учителски образователни институции чрез предложените академии за учители по програма „Еразъм“, за да се насърчават практикуващите общности, да се предоставят възможности за обучение на учителите и подкрепа за иновациите и да се допринесе за националните и европейските политики в областта на образованието на учителите.
- vii) Подкрепа за насърчаването на високите постижения в преподаването на всички равнища на образованието и обучението посредством ефективна учебна организация и ефективни структурни стимули, чрез насърчаване на подходящи механизми за подкрепа, инфраструктура и учебни материали, а също и основано на научните изследвания образование на учителите, както и проучване на нови начини за оценка на качеството на обучението на учителите.
- viii) Подпомагане на учителите и обучителите в управлението на езиковото и културното многообразие в институциите за образование и обучение.
- ix) Проучване на възможността за разработване на рамка на политиката с цел увеличаване на броя и качеството на мобилността с учебна цел на учителите в Европа въз основа на действителните им потребности от мобилност.
- x) Разработване на мерки и създаване на механизми за подобряване на условията на труд и за справяне с професионалния стрес, за да се насърчи благосъстоянието на учителите, обучителите и педагогическия и образователния персонал.
- xi) Стремение към намаляване на дисбаланса между половете на всички равнища и във всички видове професии, свързани с образованието и обучението.
- xii) Гарантиране, че програмите за образование и обучение на учители и обучители също така подготвят учителите и обучителите на всички равнища и при всички видове програми за образование и обучение за ключовата им роля за снабдяване на учащите с компетентности да живеят, да работят и да се ръководят в действията си с оглед на устойчивото развитие, както и ключовата им роля за подобряване на благосъстоянието и психичното здраве на всички учащи.

Конкретни въпроси и действия

- i) Насърчаване на по-тясно и по-задълбочено сътрудничество между висшите училища, а именно чрез поощряване и стимулиране на безпрепятственото транснационално сътрудничество, което ще даде възможност на обединенията на висшите училища, например тези в рамките на инициативата за европейските университети, да използват преимуществата си и съвместно да осъществяват преобразуващото висше образование.
- ii) Участие в разгръщането на инициативата за европейските университети по линия на програмата „Еразъм+“ във взаимодействие с „Хоризонт Европа“ и други инструменти за финансиране.
- iii) Създаване на програма за трансформация на висшето образование с акцент върху приобщаването, иновациите, свързаността, цифровата и екологичната подготвеност и конкурентоспособността на международно ниво, както и фундаменталните академични ценности и високите етични принципи, а също и върху заетостта и пригодността за заетост.
- iv) Насърчаване на потоците на балансирана мобилност и на оптималното „движение на мозъци“.
- v) Насърчаване на ролята на висшите училища като основни участници в „квадрата на знанието“ (образование, научни изследвания, иновации и услуги за обществото), засилвайки полезните взаимодействия и улеснявайки по-нататъшната работа между висшето образование и научните изследвания.
- vi) Укрепване на автоматичното взаимно признаване на квалификациите и периодите на обучение в чужбина с цел мобилност и по-нататъшно учене, като същевременно се гарантира, че механизмите за осигуряване на качество предоставят стабилна основа за обществено доверие за по-нататъшно учене и запазват автономността на висшите училища. По целесъобразност следва да се разработи автоматичното признаване на съвместни транснационални дейности и признаването и преносимостта на кратките курсове.

- vii) Насърчаване на по-нататъшното използване на инициативата за европейска студентска карта с цел облагодетелстване на всички мобилни студенти в Европа.
- viii) Укрепване на релевантността на висшето образование спрямо пазара на труда и обществото, например насърчаване на разработването на учебни програми с цел стимулиране на повече учене в процеса на работа и засилено сътрудничество между институциите и работодателите, при пълно зачитане на цялостния подход на висшето образование и автономността на висшите училища, и чрез проучване на възможността за създаване на европейски механизъм за проследяване на дипломираните лица.

Конкретни въпроси и действия

- i) Повишаване на наличността, достъпа и качеството на цифровото оборудване и инфраструктура, свързаността, отворените и цифровите образователни ресурси и педагогически методи на всички равнища на образованието и обучението с цел подпомагане на адаптирането на системите за образование и обучение към ерата на цифровите технологии.
- ii) Вземане на мерки за развитие на основните и задълбочените цифрови умения и компетентности на всички равнища и на всички видове образование и обучение, (формално, неформално и информално), както и традиционно, смесено и дистанционно преподаване и обучение, за да се посрещне и отговори на технологичната и цифровата трансформация на икономиката и обществото.
- iii) Засилване на обмена на добри практики и изпълнението на действията, включени в Плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г., чрез проучване на начините за насърчаване на по-интегриран подход към развитието на политиката в областта на цифровото образование посредством евентуалното създаване на Европейски център за цифрово образование.
- iv) Мобилизиране на експертен опит и ресурси за изграждане на мрежи и подкрепа за творческите подходи в екологичното образование, например чрез предвидената Коалиция за образование, посветено на климата.
- v) Насърчаване на перспективите за екологична устойчивост във всички образователни и учебни програми на всички равнища на образованието и в рамките на интердисциплинарен подход, както и насърчаване на образователни концепции като „Образование за устойчиво развитие“ и „Образование за глобално гражданство“, с цел предоставяне на възможност на гражданите да допринасят за устойчивото развитие.
- vi) Насърчаване на нова устойчива инфраструктура за образование и обучение и обновяване на съществуващите сгради („екологизиране на образователната инфраструктура“).